

Keskusvaalilautakunnan jäsenten kelpoisuus ja esteellisyys alue- ja kuntavaaleissa

KESKVAAL 13.02.2025 § 2

292/00.00.00.00/2024

Vaalilain (714/1998) 14 § 1 momentin mukaan keskusvaalilautakunta on päätösvaltainen viisijäsenisenä. Jos keskusvaalilautakunnan varajäsen on kuollut tai esteellinen, saa kunnanhallitus tarvittaessa nimetä väliaikaisen varajäsenen. Keskusvaalilautakunnan puheenjohtajan on huolehdittava siitä, että lautakunta on kokouksissaan aina päätösvaltainen.

Vaalilain 9 a §:n mukaan vaaliviranomaisen on toimittava tehtävässään puolueettomasti.

Keskusvaalilautakuntaa koskevat kelpoisuusrajoitukset

Keskusvaalilautakunnan jäsenten ja varajäsenten on oltava kuntalain mukaan vaalikelpoisia kunnan luottamustoimeen. Jäsen, joka on ehdokkaana kuntavaaleissa, ei voi osallistua keskusvaalilautakunnan työskentelyyn siitä lukien, kun häntä koskeva ehdokashakemus on annettu keskusvaalilautakunnalle. Aluevaaleissa ehdokkaana olevaa jäsentä ei sen sijaan ole kielletty keskusvaalilautakunnan työskentelyyn. Hänenkin osaltaan on kuitenkin huomioitava hallintolain esteellisyysääntely.

Puolueen tai valitsijayhdistyksen vaaliasiamies aluevaaleissa ja vaaliasiamies kuntavaaleissa eivät saa olla keskusvaalilautakunnan jäsenenä tai varajäsenenä.

Yleisenä kelpoisuusrajoituksena on lisäksi, että vaaliviranomaisena ei saa olla vajaavaltainen henkilö eli alle 18-vuotias tai vajaavaltaiseksi julistettu.

Esteellisyysääntelyn soveltaminen keskusvaalilautakuntaan

Esteellisyys tarkoittaa tilannetta, jossa käsittelyn puolueettomuus saattaa vaarantua. Esteelliset henkilöt luetellaan hallintolain (434/2003) 28 §:ssä. Esteellinen henkilö ei saa osallistua asian käsittelyyn eikä olla läsnä asiaa käsiteltäessä. Esteellisen henkilön on itse ilmoitettava esteellisyydestään ja hänen tilalleen on viipymättä määrättävä esteetön henkilö.

Vaalilain mukaan hallintolain esteellisyysääntelyä sovelletaan keskusvaalilautakunnan jäseniin ja varajäseniin. Esimerkiksi aluevaalien ehdokas tai aluevaalien ja kuntavaalien ehdokkaan puoliso tai muu läheinen ovat esteellisiä keskusvaalilautakunnan päätöksenteossa hallintolain 28 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan. Käytännössä tämä tarkoittaa mm. sitä, että keskusvaalilautakunnan jäsenenä oleva aluevaalien ehdokas tai hänen läheisensä on esteellinen osallistumaan aluevaalien ennakoänten laskentaan ja tarkastuslaskentaan. Samoin keskusvaalilautakunnan jäsenenä oleva kuntavaalien ehdokkaan läheinen, esimerkiksi puoliso, on esteellinen osallistumaan ehdokasasettelusta päättämiseen puolisoaan koskevan

listan osalta, kuntavaalien ennakkoäänien laskentaan,
tarkastuslaskentaan ja vaalien tuloksen vahvistamiseen.

Valmistelija: Hallintopäällikkö Jaana Jokikoivu-Hiukkamäki, p. 040 809 5455

Päätösehdotus: Keskusvaalilautakunta päättää merkitä sitä koskevat
kelpoisuusrajoitukset ja esteellisyyssääntelyn tietoonsa saatetuiksi.

Päätös: Keskusvaalilautakunta hyväksyi yksimielisesti päätösehdotuksen.